

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæ ex hoc capite concludis Tertullianus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

assumendas. Gratiam autem Dei ex arcano eius consilio donari, nullo carnalis propinquitatis respectu, suo nos Christus exemplo docuit, cum e contrario suis faueant, exteros oderint, nul. a cura, quod illi Deo exosi, hi grati sint.

§. 4. Nazarethani homines carnales & improbi, quideo Christum ludibrio habuerunt: quia fabri filius erat, videretur illi prouerbio vsitato exprobrasse paupertatem, matris & cognatorum inopiã fortè, & morbos aliquorum: sciebant eum matrem cognatorumq; diligere, nullas vnquam offensiones notabant. Itaq; hoc monent Si potes aliquid: Tuos in primis adiua, duriter vitam tolerant, domo & re carent. Alioqui fore vt genus, & virtus sine re sit vilior algã. At Christus longo alio spiritu se non ad familiã opibus onerandã, sed animas celo inferendas venisse testatur. Nunc eo mores degenerarunt, vt si quispiã conspicuo aliquo, & opulento sacerdotio potatur, iniuriam sibi agnati fieri existiment, nisi eum quasi aticã pecudem continuo vellere & deglubere liceat. Quin & vltro fauetur cognatis ad eorum interitum.

VERSVS 25.

In veritate dico vobis: Multa vidua erant in diebus Elia in Israel: quando clausum est cœlum annis tribus & mensibus sex, cum facta esset fames magna in omni terra.

QVÆSTIO I.

Quæ calamitates clausi cœli sũt

§. 1. Tres annos & sex menses clausum est cœlum, ne plueret. 3. Reg. 17. 9. At libro regum habetur etiam anno tertio missum esse ad Achab. Verum id factum est non ab initio siccitatis, sed a quo tempore fuerat in Sarepta. Alij Eliam hæc dixisse cum iam siccitas aliquamdiu durasset, non in principio illius, Achabum enim eo argumento vium, quod Moles prædixisset peccantibus pluuiam, roremq; negandam, at iam omnia affluere. Itaq; Elias prædicit fore vt periret sterilitas, nec mutandam nisi ad verbum oris sui, & ne eum cogere & tormentis vexare inciperent, abscondere se iussus est.

§. 2. Clausum cœlum dicitur, cum pluuiæ opportuna negantur, & rores, quibus præcipuè iudææ fertilitas constabat. Contrarium est aperire cœlum, cum vero de ingenti fertilitate sermo est dicitur Deus aperire catarractas. sic Malachiæ 3. Inferte omnem decimam in horreum, & sicibus in domo mea, & probat me super hoc, dicit Dominus: si non aperuero vobis, atarractas cœli, & effundero vobis benedictionem vsq; ad abundantiam, & increpabo pro vobis deuorantem, & non corrumpet fructum terræ vestra: nec erit sterilis vinea in agro, dicit Dominus exercituum.

Similitudo sumpta est à catarractis, quibus amnes continentur, & vnda acervatur, quibus ruptis disiecto obice aqua copiose inundat. Qui fenestras vertunt, minus propriè loquuntur. Neq; rectè philosophantur, qui supra sidera aquam collocant, quam opportunè Deus appetus orbibus dimittat: Quamuis enim in ea forte parte aqua sit, non in hos tamen vsus seruat. Catarracta igitur nubium sunt, quæ vel steriles feruntur, vel in aquam denata fecundis imbibus terram irrigant.

QVÆSTIO II.

Quæ ex hoc capite concluditur Tertullianus?

§. 1. Vtius argumentis contra Marcionem lib. 1. cap. 7. & 8. peritis disputat. Elaborat in hoc Marcion, vt Christum à creatore separet, & alterius filii Dei constitueret, non Dei iudæorum, sed enim illa verba: Non sum missus nisi ad oues perditas domus Israel, deleuit, vt & illud. Non veni solvere legem sed implere. Cui ille opponit. Sed frustra, inquit, negauit Christum dixisse, quod statim fecit ex parte. Prophetiam enim de loco adimpleuit, de cœlo statim ad Synagoga. Vi illi solet: Ad quod venimus, hoc age. Marcion ante etiam illud de Euangelio: Non sum missus nisi ad oues perditas domus Israel. Et non est auferre panem filius, & dare eum caribus, nisi filius Christus Israel videtur. Sufficiunt vtriusq; prædicta. De rabe voces Christi mei, res loquentur. Ecce venit in Synagoga, certe ad oues perditas domus Israel. Ecce dicit me fructum panem prioribus offert Israelitis: certe vt filios præferat. Ecce alius eum nondum impertit: certe vt canes præterit. Quibus autem magis impertisset quam extraneis creatoris, si ipse iurissimus fuisset creatoris.

§. 2. Christus contra legem, & prophetas disputabat, alioqui non stupere; sed horrerem: nec mireremur, sed statim auerfarentur destructorem Logi & Prophetarum, & vni, in primis alterius Dei prædicatorem: quæ potuisset aduersus Legem & Prophetas docere, & hoc nomine aduersus Creatorem, non præmissa diuersa aliquid diuinitatis professione.

Vbi nota. Omnes, adieci eum esse manum hominis non legitur nec in Greco, nec Syro, vt neq; in Latino. Videtur autem à Marcione adiectum, ideo à Tertulliano relictum.

§. 3. Ex dæmonum etiam quærela Christum creatoris fuisse filium ostendit Tertullianus. Dæmon enim, cum vocatur sanctum Dei, non potest de Deo mirro, & hæc tenus ignoto intelligere, cum vero ait præter nos, de iudeis & iusti Dei filio loquitur. Nam Deus bonus Marcionis perdere & punire neciebat.

§. 4. Occurrit Marcion, Iesus illum increpuit negauit igitur se venisse vt perderet, ideo nec filium esse creatoris.

Respondit Tertullianus: Plene in inuidiosum, & ipsa confessione perditorem. & male adulantem, quasi hæc sit summa gloria Christi, si ad perditionem dæmonum venisset, & non potius ad hominum salutem, quæ nec discipulis subactone spirituum, sed de candida salutis gloriari voluit. Aut cui eum increpuit: Si quis mentium in totum, ergo non fuit Iesus, nec Dei sanctus omnino. Si quasi ex parte exitum quod cum Iesum quidem & sanctum Dei, sed creatoris existimasset, iniustissimè increpuit hoc sententiam, quod sciat sentendum, & hoc non existimantem, quod digno ab existimandum, alium Iesum & alterius Dei sanctum. Quod si verisimilior in statum non habet increpatis, nisi quem nos increpamus, iam ergo & dæmon nihil mentitus est, non ob mendacium increpuit: ipse enim erat Iesus præter quem alium dæmon agnouisset non poterat: & Iesus eum confirmant quem agnouerat dæmon, dum non ob mendacium increpat dæmonem.

§. 5. In Nazareth nihil eum noui prædicasse, sed prophetam legisse, ideo non esse aduersarium Deo prophetarum.

Deinde manus illi iniectas, ideo vero corpore præditum fuisse. Hic primum manus eius iniecit animi aduersariis, necesse habeo iam de substantiã eius corporali prædicare, quod non possit phantasia credi, qui contrarium, & quidem potentia plenum, deuentus, & captus, & ad præcipuum vsq; prætractus, admisit. Nam etsi per meos euasit, sed ante animum expertus, & postea dimissus, scilicet soluto vni assolis tumul-

ADAMUS
+ EUANGELIUM

QVASTIO I.

Quomodo euasit?

§. I. **P** Et medium eorum securus ibat. Quod fuerit miraculi genus, an se inaspetabilem fecerit, an voluntates immutari, an manus continuerit, an celeritate sese subduxerit, incertum est. Mihi probabilius est eum sine pperatione, cunctis videntibus, per medium eorum discessisse; omnibus quidem mortem eius cupientibus, sed nullo manu iniiciente, dum quisque alterius hoc scelus esse mauult, quam suum. Voluntatem igitur singulis, quae obsequerentur iracundiae suae negauit, & fremitum omnium in ventum effudit. Totam enim malitiam intra cogitationes & minas coercuit, manusque occultam potentiam alligauit. Sic eorum qui a Pharisaeis missi sunt nemo misit in eum manus: quia nondum venerat hora eius. Ambrosius & Beda mutasse voluntates, Maldonat, inuisibilem se fecisse existimat.

*Euasit sine preparati-
one aut a-
lia in deso-
ra fuga.*

... non tamen per caliginem eluso, qua nulli
... succidisset, si fuisset.

Tangere enim & tangi, nisi corpus, sed
§. 6. Si Deus creator, non recusasset preconium
venire eum oppugnaturus, non recusasset preconium
demonum, qui erant creatoris, gestisset ab illis timeri.
Nunc eos repudiat, qui promiserat, per quos volebat
annunciari, non enim demonum praedicatione vti
dignabatur, cui abundabant Sancti.

VERSVS 29.

*Et surrexerunt, & eiecerunt illum
extra ciuitatem, & duxerunt il-
lum vsque ad supercilium mon-
tis, super quem ciuitas illorum
erat adificata, vt praecipitarent
eum.*

C A P V T V.

ACTVM est autem cum turba irruerent in eum, vt audirent verbum Dei, & ipse sta-
bat secus stagnum Genesareth. 2. Et vidit duas naues stantes secus stagnum: piscato-
res autem descenderant, & lauabant retia. 3. Ascendens autem in vnā nauim, qua
erat Simonis, rogauit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de nauicula
turbas.

4. Vt cessauit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. 5. Et
respondens Simon, dixit illi: Praeceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: in verbo autem tuo laxa-
bim rete. 6. Et cum hoc fecissent, concluderunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum.
7. Et annuerunt sociis, qui erant in alia naui, vt venirent, & adiuuarent eos. Et venerunt, & implerunt
ambas nauiculas, ita vt penē mergerentur.

8. Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu dicens: Exi a me, quia homo peccator sum,
Domine. 9. Stupor enim circumdederat eum, & omnes, qui cum illo erant, in captura piscium, quam cepe-
rant. 10. Similiter autem Iacobum, & Ioannem filios Zebedaei, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem
Iesus: Noli te timere: ex hoc iam homines eris capiens. 11. Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus se-
cuti sunt eum.

12. Et factum est, cum esset in vna ciuitate, & ecce vir plenus lepra, & videns Iesum &
procidens in faciem, rogauit eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare. 13. Et extendens manum,
tangit eum dicens: Volo: Mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. 14. Et ipse praecepit illi, vt nemi-
ni diceret: sed vade, ostende te sacerdoti, & offer pro emundatione tua, sicut praecipit Moyses, in testimonium
illius.

15. Perambulabat autem magis sermo de illo: & conueniebant turbae multae, vt audirent, & curarentur
ab infirmitatibus suis. 16. Ipse autem sedebat in deserto, & orabat.

17. Et factum est in vna dierum, & ipse sedebat docens. Et erant Pharisei sedentes, & legis do-
ctores, qui venerant ex omni castello Galilae, & Iudaea, & Ierusalem: & virtus Domini erat ad sanandum
eos.

18. Et ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus, & querebant eum inferre, & ponere an-
te eum. 19. Et non inuenientes qua parte illum inferrent praeter turba, ascenderunt supra tectum, & per tegu-
las summisserunt eum cum lecto in medium ante Iesum. 20. Quorum fidem vt vidit, dixit: Homo, remit-
tuntur tibi peccata tua. 21. Et coeperunt cogitare Scribae, & Pharisei, dicentes: Quis est hic, qui loquitur bla-
phemias? Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

22. Vt cognouit autem Iesus cogitationes eorum, respondens, dixit ad illos: Quid cogitatis in cordibus vestris.
23. Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata: an dicere: Surge & ambula? 24. Vt autem sciatis, quia
filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata (ait paralytico) Tibi dico, surge, tolle lectum tuum,
& vade.